

MONITORING MEDIJSKE SCENE U SRBIJI

ZA MESEC JUN 2024. GODINE

UVOD

Monitoring medijske scene izrađuje se s ciljem kontinuiranog praćenja događaja i procesa koji utiču na stanje medijskih sloboda u Republici Srbiji. Autori monitoringa bave se: slobodom izražavanja; praćenjem implementacije postojećih propisa; usvajanjem novih propisa, ali i izmenama i dopunama aktuelnih, kako iz oblasti medija, tako i iz drugih oblasti koje na direktan ili indirektan način utiču na slobodu medija; kao i analizom SLAPP tužbi (strateških tužbi protiv učešća javnosti) usmerenih prema novinarima i medijima.

Za izradu monitoringa koriste se javno dostupni podaci, podaci dobijeni od novinara, urednika i drugih medijskih radnika, novinarskih udruženja i medijskih asocijacija, kao i od državnih i nedržavnih organa.

I SLOBODA IZRAŽAVANJA

Od ubistva novinara Milana Pantića navršile su se 23 godine. Nakon obeležavanja godišnjice, predstavnici Komisije za istraživanje ubistava novinara, Veran Matić i Živojin Rakočević, sastali su se sa nadležnim Višim javnim tužiocem u Jagodini.

Rakočević je izrazio stav da Tužilaštvo za organizovani kriminal, na osnovu dokaza koje je policija prikupila, pod hitno mora da podigne optužnicu. Veran Matić pak podsetio je na činjenicu da je bilo više pokušaja da Tužilaštvo za organizovani kriminal, koje jedino ima kapacitet da vodi efiksanu istragu, preuzme slučaj ubistva Milana Pantića, međutim, slučaj je vraćen tužilaštvu u Jagodini.¹

Povodom izjave Živojina Rakočevića da je slučaj policijski rešen, oglasilo se Tužilaštvo za organizovani kriminal:

Nakon svestrane analize spisa Višeg javnog tužilaštva u Jagodini, formiranih protiv NN učinioca u vezi sa ubistvom novinara Milana Pantića, utvrđeno je da u konkretnom slučaju nema ne samo dokaza, nego ni podataka na osnovu kojih bi se moglo zaključiti da se radi o krivičnom delu izvršenom od strane organizovane kriminalne grupe, odnosno o krivičnom delu organizovanog kriminala, što je osnov za zasnivanje nadležnosti Javnog tužilaštva za organizovani kriminal. Prikupljeni materijal tokom celog postupka, a posebno podaci navedeni u izveštajima Radne grupe MUP-a UKP 03/2 SP broj: 168/13-78 od 05. 05. 2020. godine i 03/2 SP broj: 168/13-753 od 18.02. 2020. godine, zasnovani su, kako je i u njima navedeno, na kriminalističko obaveštajnim i operativnim saznanjima i ni izbliza nisu dovoljni da bi se na osnovu njih mogao doneti bilo kakav zaključak o okolnostima ubistva, jer se iz njih ne može utvrditi nijedna činjenica koja bi, bar približno pouzdano ukazivala na motive i identitet naručioca, organizatora i izvršioca ubistva. Navedeni izveštaji zasnovani su isključivo na pretpostavkama i u njima, kao ni u celokupnim spisima ne postoji nijedan dokaz, a ni indicija koja bi ukazivala da se radi o krivičnom delu iz nadležnosti JTOK.²

U razgovoru za NIN, Veran Matić je ocenio vraćanje predmeta u Jagodinu kao „simbolični oproštaj“ od mogućnosti da slučaj bude rešen. Pored obavljenog razgovora sa nadležnim tužiocem u Jagodini, Matić je najavio razgovor sa vrhom Ministarstva unutrašnjih poslova. Govoreći o

¹ [U Jagodini obeležena 23. godišnjica ubistva novinara Milana Pantića](#), tekst objavljen 11.06.2024. na portalu agencije Beta.

² [Oglasilo se Tužilaštvo o ubistvu novinara Milana Pantića nakon tvrdnji predsednika UNS da je taj slučaj rešen](#), tekst objavljen 11.06.2024. na portalu Nova.rs.

potencijalnim izvršiocima ubistva, Matić je ukazao na neophodnost utvrđivanja motiva za njegovo izvršenje.³

Zbog obeležavanja godišnjice, sastanak Stalne radne grupe za bezbednost novinara održan je u Jagodini. Učesnici su bili novinari iz Pomoravskog okruga, tužioci i predstavnici policije.⁴

Redovni sastanak Stalne radne grupe za bezbednost novinara

Početkom juna održana je [redovna sednica](#) Stalne radne grupe za bezbednost novinara. Na sastanku se razgovaralo o aktuelnim slučajevima napada na novinare i o slučajevima ugrožavanja njihove sigurnosti. Posebno se insistiralo na informacijama o slučaju fizičkog napada na novinara Vuka Cvijića, s obzirom na to da su članovi Stalne radne grupe za bezbednost novinara obavešteni o tome da je i Milan Lađević, nakon spornog događaja, slučaj prijavio policiji predstavljajući svoju „verziju“ događaja. Više o fizičkom napadu na novinara Vuka Cvijića može se pročitati u [Monitoringu medijske scene u Srbiji za mesec maj 2024. godine](#).

Na sastanku su predstavnici tužilaštva obavestili prisutne da su 3. juna od MUP-a dobili izveštaj, na osnovu kog je formiran predmet. U predmetu se nalaze izjave Vuka Cvijića, Milana Lađevića i dva svedoka. Video zapisi iz lokala u kom se napad odigrao, kao i snimci okolnih objekata – tužilaštvu nisu dostavljeni.

Predstavnici novinarskih udruženja i medijskih asocijacija ukazali su na to da je nedopustivo činjenice da tužilaštvo, ni sedam dana nakon što je Vuk Cvijić prijavio sporni događaj, nije pozvalo oštećenog da dâ dodatne informacije o napadu koji je doživeo. Ističe se da je [Opšte obavezним uputstvom](#) koje je Republičko javno tužilaštvo donelo krajem decembra 2020. godine, javnim tužilaštvima naloženo da u slučajevima napada na novinare hitno postupe po krivičnim prijavama, a tužilaštvu da oštećenog pozove u roku od 48 časova od preuzimanja predmeta. U slučaju nepostupanja po odredbama obaveznog uputstva, nadležni javni tužilac dužan je da ispita osnov za pokretanje disciplinskog postupka.

U vezi sa slučajevima ugrožavanja sigurnosti Ani Lalić Hegediš, članovi SRG obavešteni su da su u dva od četiri prijavljena slučaja identifikovana lica protiv kojih su docnije podignuti optužni predlozi. U jednom od ta dva slučaja glavni pretres zakazan je za 3. jul, a rešenjem Višeg suda u

³ [Veran Matić za NIN o preprekama u istrazi ubistva Milana Pantića: Tužilaštvo beži od predmeta](#), autor Vuk Jeremić, tekst objavljen 13.06.2024. na portalu NIN.

⁴ [Sastanak Radne grupe za bezbednost novinara u Jagodini](#), tekst objavljen 12.06.2024. na portalu Javni servis.

Beogradu optuženom je produžena mera zabrane napuštanja stana. U ostalim slučajevima policija tužilaštvu nije dostavila izveštaj o prikupljenim obaveštenjima. Naglašava se da su, u skladu sa Zakonikom o krivičnom postupku, svi organi koji učestvuju u predistražnom postupku dužni da o svakoj radnji, preduzetoj u cilju otkrivanja krivičnog dela ili pronalaženja osumnjičenog, obaveste nadležnog javnog tužioca. Policija i drugi državni organi nadležni za otkrivanje krivičnih dela – dužni su da postupe po svakom zahtevu nadležnog javnog tužioca. U slučaju da policija ili drugi državni organ ne postupe po zahtevu javnog tužioca, javni tužilac će odmah obavestiti starešinu koji rukovodi organom, a po potrebi može obavestiti i nadležnog ministra, Vladu ili nadležno radno telo Narodne skupštine. Ukoliko u roku od 24 časa od kada je rečeno obaveštenje primljeno policija i drugi državni organ ne postupe po zahtevu javnog tužioca, javni tužilac može zatražiti pokretanje disciplinskog postupka protiv lica za koje smatra da je odgovorno za nepostupanje po njegovom zahtevu.⁵

Kada je reč o pretnjama upućenim Dinku Gruhonjiću, u evidenciji postoje četiri prijavljena slučaja ugrožavanja sigurnosti. U dva slučaja pretnje su bile upućene putem interneta, treći slučaj odnosi se na ispisivanje grafita u ulazu u kom Gruhonjić stanuje, a četvrti se tiče pretnji koje su mu bile izrečene na ulici. U slučajevima pretnji upućenih putem interneta – u jednom od ta dva slučaja utvrđen je identitet vlasnika korisničkog naloga sa kog je upućena preteća poruka, i za tim licem raspisana je potraga; u drugom slučaju obavljen je razgovor sa oštećenim i policiji je upućen zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja. U slučaju ispisivanja pretećeg grafita, u izveštaju policije navedeno je da kamera na zgradi nije zabeležila kretanje izvršioca. MUP tvrdi da je izvršena i provera kamera na okolnim zgradama u okolini, ali da ni one nisu ništa zabeležile. Osnovno javno tužilaštvo 16. maja ponovo je uputilo zahtev Policijskoj upravi Novi Sad, no izveštaj nije dostavljen.

Na sastanku se razgovaralo i o slučajevima pretnji koje je u Staroj Pazovi dobila novinarka Gordana Momčilović Ilić. Predstavnici tužilaštva informisali su prisutne o tome da je tužilaštvo odbacilo krivičnu prijavu, uz obrazloženje da ne postoje osnovi sumnje da je učinjeno krivično delo za koje se gonjenje preduzima po službenoj dužnosti. Novinarka ima pravo da protiv takve odluke tužilaštva izjavi prigovor, koji se podnosi naporedno višem javnom tužilaštvu. U slučaju Verice Marinčić, MUP je prikupio potrebna obaveštenja, ostaje da obaveštenja o događaju pruži i novinarka Televizije N1, koja je bila prisutna i događaj snimila.

⁵ [Član 44 Zakonika o krivičnom postupku \("Sl. glasnik RS", br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021 - odluka US i 62/2021 - odluka US\)](#)

O slučajevima napada na novinare Anu Lalić Hegediš i Dinka Gruhonjića, o pritiscima kojima je bila izložena Gordana Ilić Momčilović i fizičkom guranju Verice Marinčić iz zgrade Opštine Inđija odakle je izveštavala – više u [Monitoringu medijske scene u Srbiji za mesec mart 2024. godine](#).

Kada je reč o novinarki medija „Podrinjske novosti“ Isidori Kovačević, policija još uvek nije dostavila podatke koje joj je tužilaštvo tražilo. Novinarki su pretnje upućene sredinom decembra 2023. godine.

U slučaju fizičkog napada (tokom izbornog dana) na Uglješuu Bokića, dopisnika Danasa i Cenzolovke koji je napad i snimio – tužilaštvo je naložilo da se prikupe svi relevantni snimci sa društvenih mreža, obavli razgovor sa osumnjičenim i utvrdi postoje li svedoci, te da se, ukoliko ih ima, saslušaju.

Prisutni su konstatovali da postoji veliki broj slučajeva u kojima se predugo čeka na dodatne informacije i izveštaje, uprkos tome što su uspostavljene hitne procedure o postupanju. Od predstavnika MUP-a zatraženo je da s time upoznaju nadležne. Jedan od zaključaka bio je da se sprovođenje istražnih radnji mora učiniti efikasnijim. Uočeno je da se prilikom sprovođenja istražnih radnji dokazni materijal previše oslanja na snimke nadzornih kamera, iako postoji čitav niz radnji i mera kojima se može utvrditi činjenično stanje, a koje se ne koriste dovoljno.

SRG je zauzela stav da treba nastaviti sa praksom održavanja sastanaka širom Srbije, u gradovima u kojima će se nadalje organizovati susreti predstavnika lokalnih tužilaštava i policije.

Pretnje i pritisci

U ovomesečnom monitoringu, preglednosti radi, o pretnjama i pritiscima usmerenim prema novinarima govoriće se unutar dve skupine u koje će pretnje i pritisci biti svrstani, vodeći računa o licima ka kojima su pretnje i pritisci bili upućeni, ali i o situaciji u kojoj su se našli i zbog koje su pretnje i pritiske trpeli.⁶ Kao pojedinačan slučaj, nevršten u navedene dve skupine, naveden je slučaj beloruskog novinara Andreja Gnjota.

Deo Novog Sada u kome živi **Dinko Gruhonjić**, programski direktor NDNV-a i novinar agencije Beta, bio je oblepljen plakatima na kojima su ispisane poruke govora mržnje.

Redakcija medija **Lozničke novosti** primila je, putem društvene mreže Fejsbuk, dve pretnje.

Nenadu Kulačinu, kolumnisti dnevnog lista Danas i koautoru podkasta „Dobar, loš, zao“, u dva

⁶ Podaci u ovom poglavlju dostupni su u [Bazi napada na novinare](#) Nezavisnog udruženja novinara Srbije.

navrata pretilo se smrću putem društvene mreže Instagram. Pretnje su prijavljene Posebnom tužilaštvu za visokotehnološki kriminal.

Glavnoj urednici portala IN Media **Verici Marinčić**, preko iste mreže, upućene su pretnje i poruke koje odlikuje govor mržnje.

Društvena mreža Fejsbuk poslužila je kao kanal preko kog se pretilo i urednici i novinarki portala KoSsev **Tatjani Lazarević**. Pretnje su prijavljene Posebnom tužilaštvu za visokotehnološki kriminal.

I redakciji **Televizije N1** stigao je komentar koji je obilovao pretnjama. Pretnje su prijavljene Posebnom tužilaštvu za visokotehnološki kriminal.

Tokom izbora 2. juna veći broj novinara bio je izložen pretnjama i pritiscima.

Dok je snimao i pokušavao da uradi anketu sa mladima koji su istrčavali iz Kongresnog centra Master Novosadskog sajma, **Uglješiu Bokića**, novinara dnevnog lista Danas, udario je muškarac koji mu je zgrabio telefon. Pregledom snimka napada utvrđeno je da je muškarac koji ga je napao bivši policajac. Bokić je prijavu podneo nadležnoj policijskoj stanici.

Na biračkom mestu u Zemun Polju napadnut je **Marko Miletić**, kourednik portala Mašina. Dok je pokušavao da snimi radnje koje su mu se činile sumnjivim, više ljudi ga je u tome fizički sprečavalo, iako je rekao, što se vidi na snimku koji je okačio na Instagram stranici portala Mašina, da je novinar.

Novinar **Dušan Čavić** „upozoren je“ da ne snima akcije aktivista SNS-a. U „pomoć“ je bila pozvana policija koja je umesto da proveriti eventualne nepravilnosti na koje je Čavić ukazao, rekla novinaru da ne smeta aktivistima angažovanim u improvizovanom kol centru.

Nezavisno društvo novinara Vojvodine (NDNV) [pisalo je](#) o fizičkim napadima kojima su bili izloženi novinari u Novom Sadu. Na one koji su izveštavali u blizini Novosadskog sajma, aktivisti SNS-a bacili su suzavac.

Prema pisanju NDNV-a, novinar medija Radio 021 **Žarko Bogosavljević** našao se na meti tabloida kao otimač biračkog materijala sa jednog biračkog mesta. Navodno, pre nego što se na izbornom mestu pojavio premijer Srbije Miloš Vučević sa porodicom, napao je članove biračkog odbora. U tekstu se o „napadu“ govori kao osmišljenom, organizovanom, jer su novinari bili, tabloidi tvrde, informisani o tome kada će premijer glasati.

Slučaj beloruskog novinara Andreja Gnjota

Sredinom juna beloruskom novinaru Andreju Gnjotu saopštena je odluka o izručenju beloruskim vlastima zbog utaje poreza. Za to krivično delo u Belorusiji je zaprećena kazna zatvora u trajanju do sedam godina. Gnjot je optužbe negirao, dok njegova odbrana tvrdi da je progon politički motivisan. Odluku o izručenju doneo je Viši sud u Beogradu 31.05.2024. godine.

Gnjot je uhapšen na Aerodromu Nikola Tesla u Beogradu, 30.10.2023. godine, dok je bio u tranzitu. Za njim je bila raspisana poternica beloruskog biroa Interpola. Početkom juna prebačen je u kućni pritvor. U razgovoru sa Komitetom za zaštitu novinara (CPJ), Gnjot je rekao da su protiv žalbu podneli i on i njegov advokat.

Kako je Gnjot jedan od osnivača nezavisnog udruženja „Slobodni savez sportista Belorusije“ – udruženja koje je uticalo na otkazivanje Svetskog prvenstva u hokeju na ledu u Belorusiji 2021. godine, udruženje koje su beloruske vlasti docnije okvalifikovale kao „ekstremističku“ grupu – Gnjot bi se mogao suočiti i sa optužbama za osnivanje ili učestvovanje u ekstremističkoj grupi. Za to krivično delo zaprećena je kazna do 10 godina zatvora.⁷ Osim navedenog, Gnjot je aktivno učestvovao i u protestima 2020. godine, kojima se tražila ostavka predsednika Aleksandra Lukašenka.⁸

Povodom odluke o Gnjotovom izručenju Belorusiji, reagovala je domaća i međunarodna stručna javnost. Evropski komitet zatražio je od Srbije da od te odluke odustane.⁹ Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS) zahtevalo je od Apelacionog suda da poništi rešenje Višeg suda i Andreja Gnjota oslobodi. Izražavajući sumnju u pogledu optužbi koje se Gnjotu stavljaju na teret, NUNS je naveo da postoje razlozi da veruje da bi Gnjot u zatvoru u Belorusiji mogao biti izložen nehumanom postupanju i mučenju.¹⁰

Andreja Gnjota u kućnom pritvoru posetio je predsednik ANEM-a Veran Matić. Tom prilikom Matić je rekao da se nada da će Apelacioni sud u Beogradu pažljivo pregledati sve dokaze koje je Gnjotov pravni tim prikupio, ispravljajući tako propust Višeg suda. Odluka Apelacionog suda, smatra Matić, trebalo bi da bude poništenje odluke o Gnjotovoj ekstradiciji.¹¹

⁷ [Sud u Srbiji doneo odluku o izručenju novinara Andreja Gnjota Belorusiji](#), tekst objavljen 19.06.2024. na portalu Javni servis.

⁸ [Evropski komitet poziva Srbiju da ne izruči Andreja Gnjota Belorusiji](#), tekst objavljen 28.06.2024. na portalu NUNS.

⁹ Isto.

¹⁰ [NUNS: Zahtevamo od vlasti da ne izručuje Andreja Gnjota Belorusiji](#), tekst objavljen 14.06.2024. na portalu NUNS.

¹¹ [Veran Matić - Sloboda za Andreja Gnjota](#), autor Veran Matić, tekst objavljen 21.06.2024. na portalu Javni servis

II MONITORING PROCESA USVAJANJA NOVIH ZAKONA

Na polju usvajanja novih zakona ili izmena postojećih nije bilo novina.

Tokom juna nastavljena je diskusija na temu da li bi izmene Krivičnog zakonika poboljšale bezbednost medijskih radnika u Srbiji. Na panelu u organizaciji Nezavisnog društva novinara Vojvodine (NDNV), održanom u drugoj polovini meseca, Rade Đurić i Veran Matić, predstavnici Nezavisnog udruženja novinara Srbije (NUNS) i Asocijacije nezavisnih elektronskih medija (ANEM), i advokat Slobodan Beljanski razgovarali su o mogućim pravcima izmene zakona stavljajući akcenat na njegovu primenu.¹²

III IMPLEMENTACIJA POSTOJEĆIH PROPISA

Projektно sufinansiranje

Početak juna Koalicija za slobodu medija [oglasila se](#) povodom rešenja o imenovanju članova komisija za konkurse raspisane u oblasti javnog informisanja. Saopštenjem je zahtevano od Ministarstva informisanja i telekomunikacija da hitno poništi rešenja i otkloni nedostatke u postupku izbora članova komisija. Koalicija je uputila na rezultate analize, koji su pokazali da je većina stručnjaka, bilo da su konkurisali samostalno ili na predlog profesionalnih udruženja, biografije poslala na više poziva, što je, zbog nejasnih kriterijuma Ministarstva, dovelo do toga da su neki od kandidata sa većim brojem bodova ostali bez mesta u komisiji. U saopštenju Koalicije izražena je sumnja da je „kombinatorika” svesno urađena kako bi u komisije bili delegirani tačno određeni kandidati. Tim povodom, Ministarstvo se nije oglašavalo.

¹² [Beljanski: Izmeniti Krivični zakonik, sankcionisati i posredne pretnje novinarima, ne samo direktne](#), tekst objavljen 18.06.2024. na portal NDNV.

IV SLAPP TUŽBE USMERENE PREMA NOVINARIMA I MEDIJIMA

Pravni postupci protiv Verice Marinčić, glavne i odgovorne urednice portala IN Medija

Krajem januara portal IN Medija izvestio je javnost da su u okviru paketa uručenih mladim karatistima na prijemu kod predsednika Opštine Inđija podeljene teglice meda „Fruškogorski Skočko – radost u kući“. Reč je o medu koji se reklamira i kao afrodizijak. U okviru teksta objavljena je fotografija sa prijema. Prema rečima glavne urednice portala IN Medija Verice Marinčić, fotografija je preuzeta sa sajta Opštine Inđija. Fotografije sa događaja i dalje su tamo dostupne. Pre objavljivanja teksta, Verica Marinčić je, kako je rekla, kontaktirala sa opštinom ne bi li dobila odgovore na pitanja čija je odgovornost za načinjeni propust, ko pakuje poklone i zašto je opština nabavila med za potenciju. Međutim, odgovore nije dobila.¹³

Predsednik opštine okarakterisao je tekst kao malicioznu kampanju, a za „poklon“ koji su mladi sportisti dobili rekao je da je med predviđen za imunitet, iako na deklaraciji dostavljenoj medijima stoji da je med „odličan kao afrodizijak“.¹⁴

Nakon što je tekst objavljen, izdavač i urednica portala IN Medija primili su sedam tužbi. Iako se radi o istom tekstu, iako su svakom tužbom obuhvaćeni osnivač portala IN Medija i glavna urednica, iako je nadležan isti sud (Viši sud u Beogradu) – pokrenut je veći broj postupaka. Tužbe su podnete u ime osam maloletnika, u periodu od februara do juna. Svakom tužbom opredeljen je tužbeni zahtev u istom iznosu. Traženo je 200.000,00 dinara na ime naknade nematerijalne štete zbog povrede časti, ugleda i prava na privatnost.

Za portal [Raskrikavanje](#), Verica Marinčić je rekla da joj je informacija o preparatu stigla od roditelja, koji su joj poslali fotografiju teglice na kojoj piše „Skočko – Radost u kući“. Podnošenje tužbi Marinčić vidi kao sredstvo za razotkrivanje izvora informacije, a lančane tužbe kao pritisak na redakciju. Punomoćnik tužioca razlog za podnošenje većeg broja tužbi vidi u potrebi da se uvaži „svojstvenost“ svakog tužioca.

¹³ [Predsednik opštine podelio deci med za potenciju, a roditelji ljuti na medij koji je to objavio](#), autorka Marija Vučić, tekst objavljen 12.07.2024. na portalu Raskrikavanje.

¹⁴ Isto.

Tužbe Milana Radonjića, bivšeg načelnika beogradskog centra Resora državne bezbednosti i Miroslava Kuraka, nekadašnjeg pripadnika DB-a protiv Slavko Ćuruvija fondacije

Milan Radonjić i Miroslav Kurak tužili su Slavko Ćuruvija fondaciju.¹⁵ Tužbu za naknadu nematerijalne štete zbog povrede časti i ugleda podneli su zbog [saopštenja](#) u kome je Fondacija iskazala neslaganje sa odlukom Apelacionog suda u Beogradu, kojom su tužiocu pravnosnažno oslobođeni optužbe da su ubili novinara Slavka Ćuruviju. Iako se radi o istom saopštenju, svi tužiocu su pokrenuli zasebne postupke. Naknada štete koju potražuju je u iznosu od po 500.000,00 dinara.

Komentarišući tužbe, Slavko Ćuruvija fondacija je saopštila:

Ova tužba je posledica atmosfere u društvu koju kreira vlast. Zarobljena država ne razrešava i ne kažnjava zločine činjene za njen račun i u njeno ime. Nasilje i zločin se veličaju i ohrabruju, a zločinci slave kao heroji. Svaka vrsta kritike na račun sadašnjih i prošlih grehova vlasti se najbrutalnije guši.

Ovo je nastavak progona Slavka Ćuruvije, 25 godina nakon što je ubijen.

Slavko Ćuruvija fondacija će nastaviti da neguje sećanje na novinara čije ime nosi, ali i da insistira na kažnjavanju svih napada na novinare. Najpre oslobađajućom presudom, a sada i zastrašivanjem tužbama, takvi napadi se ohrabruju. Na to ne pristajemo.

Prema objavljenim informacijama tužbe o kojima je reč nisu jedine koje su Radonjić i Kurak podneli protiv medija i drugih lica koja su komentarisala odluku Apelacionog suda.¹⁶

Povodom tužbi podnetih protiv Slavko Ćuruvija fondacije, reagovala je stručna javnost. U zajedničkom saopštenju, Koalicija za slobodu medija i SafeJournalists mreža [osudile su](#) „pritisak na slobodu govora i pokušaj da se učutka kritika”. Udruženje novinara Srbije poručilo je da svi učesnici u postupku moraju biti svesni toga da novinarska i medijska zajednica ima pravo da bude [nezadovoljna](#) presudom Apelacionog suda, i da to pravo može iskoristiti izražavajući neslaganje sa postupanjem države i suda.

Više dotolja o presudi Apelacionog suda u slučaju ubistva novinara Slavka Ćuruvije može se

¹⁵ U vreme sačinjavanja ovog monitoringa za mesec jun, Slavko Ćuruvija fondacija primila je tužbu nekadašnjeg pripadnika DB-a Ratka Romića. O toj tužbi, kao i o tužbi koju je protiv redakcije NIN-a podneo Miroslav Kurak, biće reči u narednom izveštaju.

¹⁶ [Olenik: Cilj tužbi protiv mene - da se ne pominje uticaj BIA na sudove, ukazivanje na veze vlasti i kriminala stvara nervozu](#), autorka Una Sabljaković, tekst objavljen 25.07.2024. na portalu N1.

pročitati u [Monitoringu medijske scene u Srbiji za mesec februar 2024. godine.](#)

Pravnosnažna presuda u parničnom postupku koji su komandant Jedinice za zaštitu učesnika u krivičnom postupku MUP-a i dvojica njegovih saradnika vodili protiv novinarke, glavnog urednika i osnivača redakcije portala KRIK

U Beogradu, Apelacioni sud potvrdio je presudu Višeg suda u delu u kom su glavni urednik portala KRIK Stevan Dojčinović i udruženje koje je osnivač tog medija obavezani da komandantu Jedinice za zaštitu učesnika u krivičnom postupku MUP-a¹⁷ i dvojici njegovih saradnika, zbog povrede časti i ugleda, naknade nematerijalnu štetu u iznosu od po 50.000,00 dinara.

U [tekstu](#) zbog koga je tužba podneta, tuženi su obavestili javnost o tome da je protiv novinara redakcije portala KRIK i njegovog glavnog urednika podnet veliki broj tužbi. Među tužbama nalazila se i ona koju su podneli komandant Jedinice za zaštitu učesnika u krivičnom postupku MUP-a¹⁸ i dvojica njegovih saradnika. U tekstu je iznet stav redakcije o postupcima koji su protiv njih inicirani, kao i kratka izjava urednika KRIK-a, u kojoj su podnete tužbe ocenjene kao vid SLAPP pritiska na njihovu redakciju. Ispod naslova teksta „KRIK zatrpan tužbama ljudi bliskih režimu“, kao ilustracija rečenog, objavljene su fotografije osoba koje su podnele tužbe a poznate su kao biznismeni bliski ljudima iz vlasti ili kao ljudi iz vlasti. Među njima ne nalaze se fotografije tužilaca.

O prvostepenoj presudi, koja je docnije delimično potvrđena presudom Apelacionog suda u Beogradu, govori se u [Izveštaju](#) Komesarke za ljudska prava Saveta Evrope Dunje Mijatović, koji je izrađen nakon njene posete Srbiji, koja se odigrala u periodu od 13. do 17. maja 2023. godine. U izveštaju se izražava zabrinutost zbog toga što je presuda doneta povodom teksta u kome se izveštava o nerešenim SLAPP postupcima koji se vode protiv redakcije KRIK-a.

U presudi Apelacionog suda stoji:

Pravilno je prvostepeni sud ocenio da su u spornom tekstu tužioci predstavljeni u lažnom svetlu - kao lica bliska režimu koja su zajedno sa drugim licima podnele tužbe protiv tuženih radi onemogućavanja rada medija i gušenja medijskih sloboda, s obzirom da su navedeni u tekstu u kojem se govori o lančanom podnošenju tužbi od strane ljudi bliskih režimu sa ciljem vršenja pritiska, finansijskog i na druge načine

¹⁷ <http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr/direkcija-policije/ojdpp/Jedinica+za+zastitu>

¹⁸ [Isto](#)

iscrpljivanja medija [...] Vrednosni sud tuženih o tome da su tužiocima, kao lica bliska režimu, podneli tužbe protiv tuženih zajedno sa drugim licima, u cilju zajedničkog pritiska kako bi učitali i ugasili KRIK, a koja tužioce prikazuje kao lica koja po nalogu režima podnose tužbe kojima je cilj gušenje medijskih sloboda, a kako to pravilno zaključuje i prvostepeni sud, nema adekvatnu činjeničnu podlogu, s obzirom da nema dokaza o povezanosti tužilaca sa funkcionerima i organima javne vlasti, niti o podnošenju tužbi u cilju učitaljivanja medija, pri čemu su tužiocima protiv tuženih podneli dve tužbe zbog povrede prava ličnosti, koja je prema mišljenju tužilaca učinjena objavljivanjem nedopuštenih informacija. Ne može biti sporno pravo tužilaca da podnesu tužbe sudu u slučaju da smatraju da su njihova prava koja su garantovana i Ustavom povređena, pri čemu nema dokaza o zloupotrebi procesnih prava u tim postupcima od strane tužilaca (ne može se smatrati zloupotrebom procesnih prava podnošenje tužbe nakon zakonskog roka, niti podnošenje tužbe sa neosnovanim zahtevom).

Reagujući podovom drugostepene presude, redakcija portala KRIK saopštila je da novinari u tekstu nisu napisali ono za šta sud tvrdi da jeste napisano. KRIK navodi da za tužioce nisu napisali da „po nalogu režima podnose tužbe”, niti da su ljudi režima. Ističu da su u uvodnom delu teksta čak napomenuli da su tužbe protiv redakcije podneli „u većini slučajeva ljudi iz vlasti ili njima bliski biznismeni”. Glavni urednik KRIK-a tim povodom je izjavio:

„Praktično, više ne smemo javno ni da se požalimo da smo tuženi jer nas onda tuže i zbog toga i izgubimo na sudu. Najstrašnije je što smo osuđeni zbog nečega što nikada nismo objavili, zbog rečenica kojih nema u tekstu i koje su sudije izmislile, kao i zbog našeg mišljenja da su u pitanju SLAPP tužbe. Ova presuda znači da svaki istraživački medij može uvek da bude osuđen, bez obzira na to šta je objavio, tako što se sudije neće baviti činjenicama, već će novinarski tekst tumačiti na slobodan način i u njega dodavati rečenice.”

Pre nego što su podneli tužbu o kojoj je reč – komandant Jedinice za zaštitu učesnika u

krivičnom postupku MUP-a¹⁹ i dvojica njegovih saradnika – već su bili tužili glavnog urednika KRIK-a Stevana Dojčinovića, novinarku Bojanu Jovanović i osnivača portala KRIK. U tekstovima zbog kojih je ta tužba bila podneta, govorilo se o problemima unutar Policijske jedinice za zaštitu učesnika u krivičnom postupku. Postupak je okončan tako što je sud u celosti odbio tužbeni zahtev kao neosnovan zauzimajući stav da je redakcija portal KRIK izveštavala o temi o kojoj javnost ima opravdani interes da bude informisana i da su objavljene informacije proverene u skladu sa dužnom novinarskom pažnjom. Više o toj presudi može se pročitati u [Monitoringu medijske scene u Srbiji za mesec januar 2023. godine](#).

Protiv presude Apelacionog suda u Beogradu redakcija portala KRIK izjavila je ustavnu žalbu i reviziju.

Pravnosnažna presuda u parničnom postupku po tužbi Predraga Koluvije protiv KRIK-a i glavnog urednika Stevana Dojčinovića

Apelacioni sud u Beogradu odbio je žalbu redakcije portala KRIK i potvrdio prvostepenu presudu u sporu koji je pred Višim sudom u Beogradu vodio Predrag Koluvija protiv osnivača KRIK-a i njegovog glavnog urednika Stevana Dojčinovića. Koluviji je dosuđena naknada štete u iznosu od 30.000,00 dinara.

Sud je u prvostepenom postupku zauzeo stav da su tuženi tužiocu prekršili pretpostavku nevinosti time što su ga u tekstu [„Zakazan početak suđenja za Jovanjicu 2“](#) nazvali „optuženim narko-bosom“. Više o prvostepenoj presudi može se pročitati u [Monitoringu medijske scene u Srbiji za mesec avgust 2023. godine](#).

Drugostepeni sud nije usvojio argumentaciju tuženih da tekst predstavlja izveštaj sa suđenja koje je u toku (postupak se vodi protiv Predraga Koluvije, za krivično delo Neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga), da su u tekstu citirane informacije dobijene od portparolke Višeg suda i podaci iz optužnice, uz jasnu naznaku datu odmah na početku teksta, da je suđenje tek počelo. Takođe, sud nije smatrao relevantnim ni to što su tuženi u tekstu koristili izraze „optuženi“, „optužbe“, jasno stavljaajući do znanja da je reč o dokazima tužilaštva, kao ni to što su u tekstu naveli podatak da su svi optuženi, uključujući i samog Koluviju, krivicu negirali. Nisu prihvaćeni ni argumenti da izrazi „plantaža marihuane“ i „narko-bos“, koji se u tekstu koriste, predstavljaju uobičajene,

¹⁹ <http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr/direkcija-policije/oidpp/Jedinica+za+zastitu>

uvrežene, žargonske izraze, koji su, kao deo novinarske leksike, u funkciji lakšeg predočavanja onoga što se optužnicom optuženom stavlja na teret. Odbijen je i argument da čitaoci nisu mogli biti dovedeni u zabludu ni zbog toga što je pre termina „narko-bos“ upotrebljen izraz „optuženi“, čime se implicira da nije osuđen. Ni to što je na početku teksta eksplicitno rečeno da je početak suđenja tek zakazan – sud nije uzeo kao podatak relevantan za donošenje drugačije odluke.

Drugi postupak koji je Koluvija pokrenuo protiv redakcije portala KRIK i dalje je u toku. Tom tužbom Koluvija je tražio je da mu se isplati 2,8 miliona dinara na ime naknade nematerijalne štete zbog duševnih bolova koje je, kako tvrdi, pretrpeo zbog sedam KRIK-ovih vesti.

Protiv presude Apelacionog suda u Beogradu redakcija portala KRIK izjavila je ustavnu žalbu i reviziju.²⁰

Ova publikacija objavljena je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Za sadržinu ove publikacije isključivo je odgovorna Asocijacija nezavisnih elektronskih medija i ta sadržina nipošto ne izražava zvanične stavove Evropske unije.

²⁰ [KRIK pravosnažno osuđen po Koluvijinoj tužbi](#), tekst objavljen 7. 6. 2024. godine na portalu KRIK.